

FÉLAG FORSTÖÐUMANNA RÍKISSTOFNANA

Skýrsla stjórnar FFR
2003-2004

Reykjavík
maí 2004

I. Stjórn og stjórnarfundir

Á aðalfundi FFR sem haldinn var 5. júní 2003 voru kosin í stjórn félagsins;

Formaður:

Skúli Eggert Þórðarson, skattransóknarstjóri.

Aðrir í aðalstjórn:

Sigurður Guðmundsson, landlæknir,

Sigríður Björk Guðjónsdóttir, sýslumaður,

Sölvi Sveinsson, skólameistari,

Margrét Hallgrímsdóttir, þjóðminjavörður.

Í varastjórn voru kosnir:

Björn Karlsson, brunamálastjóri,

Snævar Guðmundsson, forstjóri Fasteigna ríkissjóðs,

Óli H. Þórðarson, formaður Umferðarráðs.

Stjórnin skipti verkum með þeim hætti að Sigurður tók að sér störf varaformanns, Sigríður Björk gjaldkerastörf, Sölvi var ritari og Margrét meðstjórnandi.

Félagsmenn í FFR voru í upphafi starfsársins 120. Fjölgaði um 14 félagsmenn á árinu og í lok ársins voru 134, starfandi forstöðumenn stofnana. Ennfremur voru í félaginu 31 fyrrverandi forstöðumenn. Telur félagatalið því alls 165 félagsmenn. Hafa þeir aldrei verið fleiri en nú.

Stjórnin hélt alls 7 stjórnarfundum á árinu og ákvað í upphafi að líta til reynslu liðinna ára og endurmeta störf félagsins. Þá ræddi stjórnin ítarlega stefnumótun í starfi félagsins og verður síðar í skýrslu stjórnar kynnt hvernig staðið var að því. Þáttur í stefnumótun félagsins var að fjölga félagsfundum, kynna fundi og önnur félagsstörf fyrir forstöðumönnum utan félagsins og leitast við að fá áhugaverða fyrirlesara eða taka til umræðu efni sem ætti að höfða til sem flestra forstöðumanna.

Í samræmi við 9. gr. félagslaga boðaði stjórnin til aðalfundar 3. maí 2004 og lauk störfum starfsársins 2003 – 2004 þann dag.

II. Félagsfundir

Félag forstöðumanna ríkisstofnana hélt 10 félagsfundi á starfsárinu og efndi til einnar stofnanakynningar. Með aðalfundi 2004 hefur félagið því haldið 12 fundi frá því í september 2003. Efni félagsfunda var sem hér segir:

1. Fyrsti félagsfundurinn var haldinn 19. september 2003. Gestur þess fundar var **Styrmir Gunnarsson** ritstjóri Morgunblaðsins og nefndi hann erindi sitt: „*Opinberar stofnanir og fjölmiðlar.*“ Styrmir taldi m.a. að huga þyrfti að lagasetningu um eignarhald í fjölmiðlum. Ótækt væri að markaðsráðandi aðili í verslun gæti jafnframt verið í útgáfu dagblaða. Á fundinum urðu miklar og gagnlegar umræður og skoðanaskipti m.a. um ásókn manna í fjölmiðlaumfjöllun. Fundinn sóttu um 50 manns.
2. Annar félagsfundurinn var haldinn 16. október 2003 og þá var gestur fundarins **Tryggvi Gunnarsson** Umboðsmaður Alþingis. Flutti Tryggvi erindi sem hann nefndi „*Starf Umboðsmanns Alþingis í 15 ár og þróun stjórnsýsluréttar - áhrif á störf forstöðumanna ríkisstofnana.*“ Erindi Tryggva var gríðarlega yfirgripsmikið og stóð í tæpa 5 stundarfjórðunga. Brýndi hann fyrir forstöðumönnum að vanda mjög til stjórnsýslu sinnar og að gæta að öllum grundvallarreglum við stjórnsýslulegar ákvarðanir. Fundarmenn voru tæplega 40.
3. Þriðji félagsfundurinn var haldinn 10. nóvember 2003 en þá var gestur fundarins **Siv Friðleifsdóttir** umhverfisráðherra og ritari Framsóknarflokksins. Erindi hennar var einkum um alþjóðasamninga umhverfismála, en í lok erindis síns bryddaði hún upp á sjóðheitu umræðuefni um vald forstöðumanna stofnana í samhengi við vald ráðherra þeirrar stofnunar. Er það raunar sígilt álitamál og ástæða fyrir Félag forstöðumanna ríkisstofnana að gefa nokkurn gaum á komandi misserum. Heldur var dræm aðsókn að þessum fundi og fundarmenn voru rúmlega 20.
4. Fjórði félagsfundurinn var haldinn 27. nóvember 2003 í samstarfi við Stofnun stjórnsýslufræða og stjórn mála við HÍ. Fundurinn var um opinberar stofnanir í samkeppnisumhverfi. Þar voru framsögumenn þeir **Guðmundur**

Sigurðsson forstöðumaður samkeppnisviðs hjá Samkeppnisstofnun og **Árni Vilhjálmsson** hæstaréttarlögmaður. Þeir **Porkell Helgason** orkumálastjóri og **Sveinn Hannesson** framkvæmdastjóri Samtaka iðnaðarins lögðu einnig sín lóð á vogarskálar þess fundar með þátttöku í pallborðsumræðum að loknum framsöguerindum. Margt áhugavert kom fram á þessum fundi sem var vel sóttur – fundarmenn voru rúmlega 120.

5. Fimmti félagsfundurinn var haldinn 5. desember 2003 en þá bryddaði stjórn FFR upp á því nýnæmi að halda jólahlaðborð svo sem vinsælt hefur verið hér um árabil. **Guðni Ágústsson** landbúnaðarráðherra og varaformaður Framsóknarflokksins var gestur félagsins og flutti erindi á jólafundinum. Ræddi hann um landsins gagn og nauðsynjar en einkum þó um bjartsýnina og samskipti við samþingmenn sína. Var góður rómur gerður að snjallri tölu Guðna sem tókst að laða fram bros á fundarmönnum og raunar gott betur. Fundurinn var vel sóttur og voru fundarmenn rösklega 50. Þetta var síðasti fundurinn sem félagið hélt í Ráðstefnusölum ríkisins Borgartúni 6, Rúgbrauðsgerðinni sem svo var eitt sinn nefnd, en þau salarkynni hafa verið samkomustaður félagsins frá stofnun þess. Vegna þessara tímamóta afhenti Margrét Hallgrímsdóttir þjóðminjavörður Elíasi Einarssyni veitingamanni veglegan blómvönd frá félaginu og færði honum þakkir félagsins og félagsmanna fyrir ánægjuleg samskipti og samstarf á liðnum árum.
6. Sjötti félagsfundurinn var haldinn 15. janúar 2004. Þar var tekið til umræðu annars vegar frumvarp fjármálaráðherra um breytingar á starfsmannalögum og hins vegar lífeyrismál forstöðumanna. Stjórn félagsins hafði borist erindi frá Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis þar sem óskað var umsagnar félagsins um frumvarpið. Var gerð skoðanakönnun meðal félagsmanna og var yfirgnæfandi meirihluti þeirra meðmæltur frumvarpinu. Í kjölfar þessa ákvað stjórn félagsins að efna til fundar um frumvarpið til breytinga á starfsmannalögum. Einnig var ákveðið að taka til umræðu á sama fundi lífeyrismál forstöðumanna. Þrír félagsmanna FFR, þeir **Haukur Ingibergsson** forstjóri Fasteignamats ríkisins, **Porkell Helgason** orkumálastjóri og **Magnús Jónsson** veðurstofustjóri voru framsögumenn. Tveir hinna fyrstnefndu tóku að sér að fara yfir fyrra fundarefnið og fluttu stórfróðleg erindi um starfsmannafrumvarpið og skyld mál. Miklar og

gagnlegar umræður urðu á fundinum. Var afstaða fundarmanna skýr – styðja bæri frumvarpið.

Síðari hluti þessa fundar var um lífeyrismál forstöðumanna og var sú umfjöllun ekki síður fróðleg. Flutti Magnús þar yfirgripsmikið erindi um þróun þeirra, hvernig þeim málum væri nú komið og hvaða tillögur félagið hefði verið að vinna að. Urðu einnig gagnlegar umræður og skoðanaskipti um þennan lið m.a. hvort FFR ætti að beina auknum áherslum á lífeyrismál heldur en launamálum.

Fundurinn var vel sóttur og voru fundarmenn 53.

7. Sjöundi félagsfundur þessa starfsárs var haldinn 28. janúar 2004. Gestur fundarins var **Halldór Ásgrímsson** utanríkisráðherra og formaður Framsóknarflokksins. Greindi Halldór frá helstu sjónarmiðum sínum um málefni líðandi stundar, m.a. virkjunarframkvæmdir sem voru þá að hefjast, lagði út af hlutverki stjórnámálanna og gerði rækilega grein fyrir stöðu utanríkismála og þróun þeirra. Fundinn sóttu 43 manns.
8. Áttundi félagsfundurinn var haldinn 10. mars 2004. Gestur þess fundar var **Davíð Oddsson** forsætisráðherra. Ræddi forsætisráðherra um stöðuna í stjórnámálum og viðhorf sitt til breytinga á eignarhaldi fyrirtækja, fjölmiðla, störf sín sem borgarstjóri og í ríkisstjórn. Hann ræddi einnig um efnahagsmál og launamál opinberra stofnana. Var forsætisráðherra hreinskiptinn og gagnorður í erindi sínu. Hann nefndi m.a. að hæst launaði opinberi starfsmaðurinn væri með u.þ.b. 20 milljónir í árslaun, forseti lýðveldisins væri í 5. sæti yfir hæstlaunuðustu ríkisstarfsmenn, sjálfur væri hann í 130 sæti. Ekki var nefnt hvar almennir ríkisforstjórar færu í þeirri röð. Fundinn sóttu 44 fundarmenn.
9. Níundi félagsfundurinn var haldinn 17. mars 2004 og var um kjaramál félagsmanna. Gestur fundarins var formaður Kjaranefndar, **Guðrún Zoega**. Flutti Guðrún gott yfirlit yfir þróun launa og starfskjara forstöðumanna ríkisstofnana. Fékk formaður Kjaranefndar skýr skilaboð fundarmanna um að brýnt væri að laun forstöðumanna væru hækkuð og þýðingarmikið væri að kjaranefnd léti af óþolandi naumhyggju þegar kæmi að launaákvörðunum forstöðumanna. Fundinn sóttu 36 manns.

10. Hinn 31. mars 2004 gekkst FFR, í samstarfi við Forsætisráðuneytið og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála við Háskóla Íslands, fyrir ráðstefnu í tilefni þess að stjórnsýslulög hafa verið í gildi í áratug hér á landi. Ráðstefnan hófst með ávarpi **Davíðs Oddssonar** forsætisráðherra. Fyrirlesarar á ráðstefnunni voru **Tryggvi Gunnarsson** Umboðsmaður Alþingis, **Páll Hreinsson** prófessor í lögum við HÍ og **Porsteinn Geirsson** ráðuneytisstjóri í Dóms- og kirkjumálaráðuneytinu. Ráðstefnustjóri var **Ólafur Davíðsson** ráðuneytisstjóri í forsætisráðuneytinu. Allir fyrirlesararnir fluttu afar áhugaverð og yfirgripsmikil erindi sem eru mjög íhugunarverð. Forsætisráðherra varpaði jafnframt fram þeirri hugmynd að huga beri að sérstökum stjórnsýsludómstóli hér á landi.

Stjórn félagsins hefur rætt þessa hugmynd sérstaklega og telur að félagið eigi að kanna viðhorf til þessa á næstunni með umræðum og skoðanaskiptum. Ekki er ósennilegt, ef þetta yrði að veruleika, að líkur væru á að öll kærustig til ráðuneytis legðust af og hætta á að stjórn mála leg afskipti yrðu af einstökum ákvörðunum yrði engin. Afskipti ráðuneyta af stofnunum yrðu líklega þá mun minni og með öðrum hætti en verið hefur. Gæti þetta þannig styrkt óhæði stofnana gagnvart ráðuneytum og stjórnsýslulegur ágreiningur milli borgara landsins og einstakara stjórnvalda yrði lagður í úrskurð óvilhalls dómstóls í stað ráðuneytis. Verður að telja að viðhorf forsætisráðherra hafi verið býsna óvænt en athyglisvert. Ráðstefna þessi þótti takast mjög vel og sló öll met í aðsókn og fór langt fram úr öllum vonum Vitað er um 230 manns sem sóttu ráðstefnuna en raunar jafnframt vitað að nokkru fleiri voru viðstaddir þótt þeir hafi ekki gefið sig fram við skrásetjara.

11. Stofnanaheimsókn.

Ellefti og síðasti fundur starfsársins var stofnanaheimsókn hjá **Landlækni** 29. apríl 2004. Stofnanaheimsóknir hafa verið heldur á undanhaldi síðustu ár og minnkandi áhugi hefur verið á þessum þætti í starfi félagsins. Hefur stjórnin margrætt að hætta þessu sakir lítils áhuga félagsmanna. Má geta þess að fyrir nokkrum árum hafði Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins stofnanakynningu en þá hugði stjórn félagsins sér gott til glóðarinnar og tilkynnti þáverandi forstjóra að hann skyldi gera ráð fyrir örtröð út úr dyrum enda ljúfar veigar í boði. Aðsóknin var hins vegar ekki í samræmi

við væntingar og þá sóttu þrír félagsmenn fyrir utan stjórn félagsins þá stofnanakynningu, þar af helmingur þeirra bindindismenn.

Stofnanaheimsókn hjá Landlækni tókst hins vegar alveg sérstaklega vel. Varð úr þessari heimsókn eins konar fræðslufundur um heilsu þjóðarinnar og störf embættisins þar sem landlæknir, aðstoðarlandlæknir, sóttvarnarlæknir og nokkrir fleiri starfsmenn embættisins fluttu gestum stutta kynningarfyrirlestra. Var góður rómur gerður að erindum Landlæknis og hans höfðinglegu veitingum. Kynninguna sóttu 35 gestir.

Í heildina má um fundarsókn hjá félaginu segja að hún hafi verið nokkuð misjöfn en hafi farið heldur batnandi frá fyrri árum. Á starfsárinu sóttu fundi félagsins fast að 700 manns og er óhætt að segja að fleiri hafi aldrei sótt fundi félagsins á einu starfsári.

III. Fræðslumál

Fyrir nokkrum árum var gerð tilraun af hálfu fjármálaráðuneytisins í samstarfi við FFR um að koma á einstaklingsbundinni þjálfun eða fræðslu fyrir forstöðumenn, einkum á sviði stjórnunar. Því miður lagðist þetta tilraunastarf af eftir velheppnað upphaf og ekki hefur gengið að þoka málinu áfram í nokkurn tíma.

Stjórn FFR ákvað þá að taka málin í sínar hendur og fól þeim Hauki Ingibergssyni forstjóra FMR og Sölva Sveinssyni skólameistara að gera sjálfstæða könnun á hvernig unnt yrði að standa að framhaldi málsins. Fengu þeir til liðs við sig IMG og hófu starfið á því að gera þarfagreiningu með skoðanakönnun meðal forstöðumanna. Á grundvelli þess liggur nú fyrir tillaga að námskeiðahaldi sem er fyrst og fremst um stjórnun stofnana og starfsmanna þeirra, eins konar stjórnendabjálfun. Félagið sótti um styrk til Starfsmenntunarsjóðs embættismanna og fékk nú nýverið vilyrði fyrir úthlutun fjármuna allt að röskum 2 milljónum króna til að standa straum af ýmsum sameiginlegum kostnaði og undirbúningsvinnu. Standa vonir til þess að unnt verði að hrinda af stað þessu verkefni. Verður um að ræða þriggja lota námskeiðahald og þjálfun, u.þ.b. 48 klst. haldið í þrennu lagi. Verður þetta kynnt innan tíðar þegar línur eru farnar að skýrast frekar. Er að því stefnt að fræðslustarfið hefjist á haustmánuðum 2004.

IV. Þátttaka FFR í greinarskrifum, fundum og ráðstefnum

Stöðugt aukast beiðnir þar sem félagið er beiðið um að koma fram á ráðstefnum og fundum sem fulltrúi stofnana og raunar frekar sem vinnuveitandi ríkisstofnana. Er því ljóst að félagið hefur smám saman verið að festast í sessi sem vettvangur fyrir forstöðumenn ríkisstofnana til að koma fram sjónarmiðum sínum og áherslum. Þannig sóttu fundi sem fulltrúar félagsins auk formanns, þeir Sigurður Guðmundsson og dr. Björn Karlsson. Er þetta sömuleiðis merki um að félagið geti verið vettvangur fyrir ríkisstofnanir vegna álitamála sem skapast í samfélaginu.

Þá hefur stjórn félagsins ritað reglulega um nokkurra ára skeið pistil í fréttablað fyrir stjórnendur ríkisstofnana sem fjármálaráðuneytið gefur út sem vefrit. eru í þeim pistlum m.a. reifuð viðhorf félagsins og félagsmanna til málefna líðandi stundar.

V. Umsagnir til Alþingis

Félagið fékk tvívegis sent frá Alþingi lagafrumvörp til umsagnar. Annað var frumvarp fjármálaráðherra sem rætt var á félagsfundi og fyrr hefur verið rakið. Mælti FFR með samþykkt þess. Hitt var frumvarp Jóhönnu Sigurðardóttur o.fl. um tilhögun ráðningar seðlabankastjóra. Í umsögn sinni um frumvarpið tók félagið ekki beina afstöðu en lýsti sig samþykkan sjónarmiðum flutningsmanns um að vanda þyrfti til ráðninga.

VI. Stefnumótun

Stjórn félagsins ræddi í upphafi starfsársins hvort og hvernig unnt væri að standa að stefnumótun í félagsstarfinu. Hefur Björn Karlsson af hálfu stjórnar leitt það starf.. Á aðalfundi félagsins 2004 er kynnt stefnumótun félagsins og hvernig unnt væri að sjá þróun félagsstarfsins á næstu árum. Fylgir ársskýrslu þessari stefnumótunarskjal sem fyrr er lýst.

VII. Kjara- og lífeyrismál

Stór þáttur í störfum stjórnar er að eiga samskipti við kjaranefnd og fylgjast með þróun launa og launavísitölu. Stjórnin fól þeim Magnúsi Jónssyni fyrrverandi formanni FFR og Sigurði Guðmundssyni varaformanni stjórnar að leiða samskiptin við kjaranefnd. Hafa þeir ásamt formanni félagsins átt allmörg samtöl við kjaranefnd, einkum formann hennar um launaákvörðanir nefndarinnar ásamt launaþróun og skyld mál.

Helstu áhersluatriði FFR hafa verið eftirfarandi:

- almenn hækkun launa forstöðumanna
- fella niður lægstu flokka sem forstöðumenn taka laun eftir
- færa hluta eininga inn í föst laun
- endurskoða viðmiðanir við launaákvörðanir forstöðumanna.

Viðræður hafa í heild sinni gengið vel þótt FFR hafi lýst þeim sjónarmiðum sínum að félaginu þætti framfarir ganga heldur hægt og skref sem stigin hafa verið til hækkunar launa bæði verið stutt og komið frekar seint, einkum þó framan af. Hefur þetta m.a. komið fram í því að á síðustu 6 árum dró heldur í sundur með þeim sem tekið hafa laun samkvæmt ákvörðunum Kjaradóms og þeim sem tekið hafa laun samkvæmt ákvörðun kjaranefndar.

Um síðustu áramót urðu miklar umræður á milli kjaranefndar og fulltrúa stjórnar félagsins en þá bólaði ekkert á 3% hækkun sem opinberir starfsmenn fengu samkvæmt kjarasamningum. Var útlit fyrir að ekkert yrði úr að kjaranefnd tæki af skarið en Kjaradómur hafði ekki ákvarðað sínum skjólstæðingum áðurgreind 3%. Fór þó svo að kjaranefnd ákvað hækkun launa um 3% frá 1. janúar 2004 en Kjaradómur hefur ekki enn sem komið er stigið það skref. Með þessu má segja að nokkuð hafi dregið saman með launum ákvörðuðum af kjaranefnd og Kjaradómi. Við athugun og samanburð við launavísitölu hefur komið í ljós að meðaltalslaun forstöðumanna opinberra stofnana fylgja nú á undanförunum misserum launavísitölu og raunar örlítið betur síðustu mánuði. Þá hefur ekki heldur liðið jafnlangur tími á milli ákvarðana kjaranefndar og almennra launabreytinga.

Allnokkrir félagsmenn hafa sett sig í samband við stjórn FFR og rætt launamál, ýmist á einstaklingsgrunni eða almennar launabreytingar. Hefur stjórn félagsins

m.a. fengið minnisblað frá 3 forstöðumönnum sem eru ungir í starfi, um áherslur í kjarabaráttu. Hvetur stjórnin sem flesta félagsmenn til að tjá sig um launamál eftir því sem tilefni þykir gefa til.

Í lífeyrismálum hefur félagið haldið m.a. fund með ráðamönnum og kynnt hugmyndir félagsins um úrbætur í lífeyrismálum en viðtökur hafa verið dauflegar. Verður þessi málaflökkur áfram til meðferðar hjá stjórn félagsins.

VIII. Lokaorð.

Með þessari ársskýrslu sem stjórn FFR ákvað að dreifa til forstöðumanna ríkisstofnana er gerð grein fyrir starfsemi félagsins að undanfögnu og hvernig stjórn þess horfir til nánustu framtíðar. Starfsemi félagsins hefur verið nokkuð misjöfn frá stofnun þess og var um skeið nánast engin en hefur farið vaxandi síðustu 7 – 8 ár. Á þeim árum hefur félagið í síauknum mæli látið til sín taka í sameiginlegum hagsmunamálum félagsmanna sem stjórnenda. Einnig hefur félagið beint sjónum sínum að réttindamálum félagsmanna og kjaramálum.

Til framtíðar séð telur stjórn félagsins að leggja beri aukna áherslu á tvennt.

- Ýmis atriði við stjórnun stofnana svo sem að lagaumhverfi sé skýrt, samráð geti verið milli félagsmanna um stjórnunarlegar áherslur svo sem starfsmannamál og að sjálfstæði stofnana sé tryggt.
- Að réttindi félagsmanna verði virt í hvívetna, þau aukin eftir því sem kostur er og stuðlað verði að bættum kjörum félagsmanna.

Vonast stjórn FFR til aukinnar þátttöku félagsmanna í fundum, ráðstefnum og öðrum atburðum í því skyni að styrkja félagið og auðvelda því að ná markmiðum þess.

Reykjavík 3. maí 2004.

Skúli Eggert Þórðarson
Sigríður Björk Guðjónsdóttir
Margrét Hallgrímsdóttir
Snævar Guðmundsson

Sigurður Guðmundsson
Sölvi Sveinsson
Björn Karlsson
Óli H. Þórðarson